

L'HOME HORIZZONTAL I ALTRES RELATS

puic estar segur, això sí, després d'haver llegit *L'home horitzontal*, és que bona part de les seves hores de lleure, potser algunes de les hores més solitàries, plaents i plenes de la seva existència, en Pere les ha dedicat a cultivar les bones lletres. A llegir molt, amb calma i fruïció; a escriure una mica, més aviat amb vacil·lacions i neguits; a deixar-se endur per vides alienes i a imaginar-ne d'altres que ben bé podrien ser la pròpia; lliurat al tracte assidu amb els grans autors, els ha acabat per considerar com gairebé part de la família, i dels episodis històrics que ha estudiat, s'ha interessat especialment per allò que ve escrit en lletra petita, per les figures menors, les anècdotes, els succeïts minúsculs que contenen la llavor d'una invenció que pot germinar a la nostra imaginació. Ah, la imaginació! Quina fórmula infal·lible per anar més enllà d'una realitat que, confortable o plena d'esculls, resulta sempre insuficient als esperits inquiets i sensibles. Tot això m'ho confirmen, d'una banda, el seu llibre dedicat a Uetam (*Uetam, biografia del baix Francesc Mateu Nicolau*, publicat en aquesta mateixa editorial), basat en la lectura de la correspondència –més de 6.000 cartes!– de l'històric cantant mallorquí; d'una altra, naturalment, i per això som aquí, la lectura dels contes que componen *L'home horitzontal*. Perquè aquest és el llibre d'un lletraferit que no s'amaga de ser-ho. Un volum essencialment culturalista, però no pedant, on l'autor juga lliurement amb grans figures de la literatura (Fernando Pessoa) i amb personatges històrics de gran volada (Jovellanos) o de perfil esvaït (Joaquim Wanrell); s'atreveix a imaginar la continuació de la meravellosa novel·la *Confessions de Felix Krull*, que Thomas Mann va deixar inacabada, amb la mateixa desimboltura i naturalitat que imagina un cruent episodi de la Guerra Civil a Menorca o inventa personatges com un al·lot de casa

benestant enverinat per la vocació del teatre o un carter que somia escriure un llibre impossible sobre una alteració en el procés evolutiu dels humans. Tot neix d'un llibre o tot ens duu de cap a ell. La cultura i la vida. ¿Per quina altra cosa ens serviria llavors la cultura, si no és per eixamplar la vida i fer-la més saborosa?

Contra el que propugnen algunes creences religioses i escoles filosòfiques, que la vida és rectilínia o circular, Montaigne proposa una fórmula que m'agrada repetir: la vida és ondulant.

He dit que en Pere i jo només ens hem vist, d'ençà d'aquell llunyà curs de batxillerat, un parell de vegades. I és cert, però això no vol dir que en un moment determinat de la meua vida en Pere no em fes arribar el seu record d'una manera cordialíssima, i amb unes conseqüències que ell mateix estaria lluny d'imaginar. A començaments dels anys 2000 vaig fer feina a un programa de la televisió municipal de Barcelona dedicat als llibres i la literatura que es deia «Saló de lectura». Un programa de format molt modest i de difusió territorial molt limitada –hi havia barris de Barcelona on no arribava el senyal– però que una televisió local de Palma va tenir la pensada de reemetre en la seva freqüència per l'audiència mallorquina. A la redacció del programa hi rebíem cada setmana desenes de llibres procedents dels serveis de promoció de novetats de les editorials. A mi, aquella allau de novetats, moltes d'elles destinades a passar desapercbudes, bé per la seva innocuïtat bé perquè el mercat és incapaç d'absorbir un delirant l'excés de publicacions, em feien venir una mena de vertigen. El tràmit d'obrir aquella paquetada, lluny de ser una feina purament mecànica, era un dels moments més enfitosos de la meua activitat professional. Puc assegurar-vos que un dels paquets que més

em va emocionar obrir me'l remetia l'antic company d'escola Pere Martorell: contenia tres volums de les aventures de Kásperle, amb el seu nom i el curs corresponent (¿5è d'EGB?) curosament cal·ligrafiats a una de les primeres planes de cada volum. Mitjançant una noteta en Pere em feia saber que recordava la meva predilecció per les aventures d'aquell putxinel·li golafre i pocavergonya que llegíem a l'escola i m'enviava els seus exemplars com a mostra d'agraïment per les bones estones que el feien passar el nostre programa. Per raons que no és menester esmentar, jo passava en aquell moment allò que es coneix genèricament com a «moments difícils» —i que es caracteritzen, siguin quines siguin les causes i les circumstàncies— per la malsofridura amb què hom afronta l'existència. L'arribada d'aquells exemplars de Kásperle, el gest que hi havia al darrere, varen contribuir molt a posar-me de bon humor, que és la condició essencial per afrontar amb èxit els tractes amb la realitat. Sempre he vist els llibres com a objectes màgics que creen fils tan fermes com invisibles entre els lectors. En Pere, em venia a dir aquell obsequi imprevisible que m'envià a Barcelona, era a l'altra banda d'un d'aquests fils. Que ara em demani que escrigui una mena de presentació pel seu llibre em confirma que encara hi és.

Escric aquestes ratlles un horabaixa d'hivern, a bord d'un ferri que fa la travessia entre Barcelona i Palma. La llum que va morint és d'una transparència extraordinària i els esquitxos de l'onatge semblen espolsar el cel de sucre fi. D'aquí una estona farà fosca negra i cercaré els llumenerets dels fars de Tramuntana i del Cap Gros. La megafonia anuncia amb fredor administrativa el que a mi em sembla sempre un prodigi: d'aquí a poc haurem arribat a Mallorca. Torn a pensar en aquesta qualitat ondulant de

la vida de la qual parlava Montaigne. En ser a Palma telefonaré en Pere i ens trobarem a un cafè per lliurar-li aquest pròleg i brindar pels llibres que han mantingut un fil invisible entre nosaltres. Potser serà el moment de tenir aquesta estona de conversa sobre els llibres i la vida que encara no hem tengut mai.

TAULA

Pròleg d'EMILI MANZANO, 7

El darrer dia de Bernardo Soares, 15

Wanrell, 27

Què s'ha fet de Fèlix Krull, 39

El violoncel de l'àvia, 55

El captiu de Bellver, 67

Teresa, 77

Històries del Líric, 95

El bellaombra, 107

Una vida d'heroi, 131

L'home horitzontal, 145